

RIKTLINJER

Riktlinje för biståndshandläggning
enligt socialtjänstlagen

Styrdokument

Diarienummer: KS/2023:224

Beslutas av: Kommunstyrelsen

Fastställdedatum:2023-06-08 §137

Dokumentansvaring: Verksamhetschef för Myndighet, Omsorgssektionen

Gäller för: Tranemo kommun

Revideras: Minst vart fjärde år eller vid behov

Följs upp av: Verksamhetschef Myndighet, Omsorgssektionen

Tidigare versioner:

Giltigt tom: 2027-06-08

Alla beslut som rör barn ska vara barnrättsbaserade i enlighet med barnkonventionen. Beslut ska alltid föregås av prövning av barnets bästa och i större frågor samt vid beslut som kan ha negativ inverkan på barnet/barnen, ska föregås av en barnkonsekvensanalys.

Innehåll

1. Inledning	4
2. Syfte	4
3. Biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen	4
4. Hemtjänst	4
4.1 Trygghetslarm.....	5
4.2 Personlig omvårdnad.....	5
4.3 Serviceinsatser	6
4.4 Egenvård.....	8
4.5 Matdistribution.....	8
4.6 Ledsagning	8
4.7 Övriga insatser.....	9
5 Dagverksamhet	9
6 Anhörigstöd	9
6.1 Växelvård	9
6.2 Avlösning i hemmet.....	10
6.3 Dagverksamhet.....	10
7. Korttidsvistelse	10
8. Vård och omsorgsboende	10
8:1 Medboende.....	11

1. Inledning

Tranemo kommun har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Rätten till bistånd regleras i socialtjänstlagen (SoL) och ska försäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Bedömningen av vilka insatser som behövs för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå bedöms utifrån den tid och de förhållanden som just då råder, men också utifrån den enskildes egen situation och behov. Detta innebär att skälig levnadsnivå kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden

2. Syfte

Syftet med riktlinjerna är att stärka rättssäkerheten genom att skapa ett enhetligt synsätt vid bedömningar och att säkerställa att personer med likvärdiga behov bedöms på liknande sätt. Riktlinjerna ska samtidigt ge stöd och vägledning i arbetet vid biståndsbedömning. Riktlinjerna är vägledande vid beslut om bistånd, de skall tillämpas inom ramen för socialtjänstlagen och med beaktande av dess bestämmelser om helhetsbedömning och individuell prövning.

Syftet är också att ge en generell beskrivning av socialtjänstens tjänsteutbud till personer med behov av stöd och hjälp och därmed informera sökande, anhöriga och allmänheten om vilket stöd de i allmänhet kan förväntas få i Tranemo kommun.

3. Biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen

Dessa riktlinjer är avsedda att användas som styrdokument för de handläggare som enligt socialtjänstlagen (SoL) utreder och fattar delegationsbeslut om bistånd inom äldreomsorgen. Målgruppen är således personer med behov av stöd och hjälp till följd av nedsatt fysiskt-, psykiskt- och kognitivt funktionshinder.

Riktlinjerna är endast en vägledning och innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad. En ansökan kan inte avvisas med motiveringen att kommunens riktlinjer inte innehåller det sökta biståndet. En individuell bedömning ska alltid göras kring vad den enskilde själv kan klara och vad den enskilde med annat stöd kan klara. Utgångspunkten är att den enskilde ska kunna vara så självständig som möjligt och själv klara så många moment som möjligt i de olika insatserna. Riktlinjerna ska förtydliga de politiska ambitionsnivåerna för de berörda verksamheterna. Kommunstyrelsen utgör Tranemo kommuns socialnämnd/ individnämnd med övergripande ansvar för socialtjänsten. Ansvars- och beslutsområden framgår av delegationsordning.

4. Hemtjänst

Hemtjänst beviljas under dygnets alla timmar som punktinsatser. Punktinsatser kan innebära återkommande och täta besök. Vid behov av tillsyn dygnet runt (vak) fattas beslut av ansvarig sjuksköterska och berörd enhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Kommunen ska som utgångspunkt arbeta för att den som önskar ska kunna bo kvar i sin bostad till livets slut. Insatserna skall planeras i nära samverkan med den enskilde och om så önskas med anhöriga och/eller övrigt nätverk. Så långt möjligt och utifrån vars och ens förutsättningar skall insatserna stödja möjligheterna till ett självständigt och värdigt liv. Detta förutsätter att den enskildes behov kan tillgodoses i hemmet, så att en skälig levnadsnivå kan uppnås. I annat fall ska den enskilde motiveras att ansöka om vård- och omsorgsboende där behov av trygghet och säkerhet bättre kan tillgodoses. Vid bedömning ska också kostnaden för insatsen vägas in i förhållande till andra insatser som bedöms tillgodose den enskildes behov. Om den enskilde har omfattande vårdbehov kan ansökan om hemtjänstinsatser avslås med hänvisning till att behovet kan tillgodoses genom vårdboende och att hemtjänstinsatsen har en merkostnad som inte är oväsentlig för kommunen. (Se Kammarrätten i Jönköping 2016-12-05, målnr 1646-16). Nedan följer en beskrivning om vad som kan ingå i hemtjänst.

4.1 Trygghetslarm

Trygghetslarm är ett personbundet larm som beviljas personer i ordinärt boende som känner otrygghet i hemmet och som är i behov av att kunna påkalla hjälp vid oförutsedda händelser. Larmet kan vara trygghetsskapande och öka möjligheten att bo kvar längre i det egna hemmet. Larmet kan beviljas utan att den enskilde är i behov av andra insatser och kan även ses som ett komplement till andra insatser. Trygghetslarmet ska inte användas för att ersätta planerade insatser på fasta tider. För att kunna bli beviljad trygghetslarm måste den enskilde godkänna att ett digitalt läs installeras.

När två personer som delar ett hushåll, och där båda har behov av trygghetslarm, ska båda beviljas varsitt trygghetslarm. Två avgifter kommer då att tas ut.

4.2 Personlig omvårdnad

Personlig omvård beviljas personer som på grund av fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning inte själva kan utföra insatserna. Insatsen kan utföras på annan plats än i hemmet om det krävs av arbetsmiljöskäl, ex. dusch.

- **Förflyttningar.** Att få hjälp vid förflyttning, inkl. uppstigning och läggning.
- **På- och avklädning.** Inkluderar stödstrumpor
- **Toalettbesök.** Att få hjälp vid toalettbesök och byte av inkontinenshjälpmedel. Att byta urinpåse till KAD, hantera ventilen samt tömma påsen. Tömma stomipåse samt tömma och rengöra toaletthink.
- **Personlig hygien.** Att få hjälp att tvätta sig, sköta sin munhygien, rakning och rengöring av glasögon. Insmörjning av mjukgörande kräm, som ej är ordinerad.
- **Dusch.** Att få hjälp med dusch, hårvård, klippa fingernaglar och torka upp efter dusch. Kan också innebära helavtvättning till exempel i säng. Som regel beviljas dusch 1-2 ggr/vecka. Personer i behov av mer avancerad nagelvård eller där det finns risk för skada, hänvisas till specialist.

- **Matberedning.** Att få hjälp att tillaga frukost, kvällsmat, mellanmål samt värmning av lunch/middag.
- **Stöd vid måltider.** Att få hjälp med intag av mat och dryck, gäller alla måltider. Sällskap under hela eller del av måltiden för att stimulera lusten att äta.
- **Egentid.** Beviljas när den enskilde inte självständigt kan ta initiativ till sociala aktiviteter eller bryta ensamhet. Vid social samvaro ska den enskildes intresse tillvaratas. Insatsen beviljas i regel 1 gång i veckan. Social samvaro kan också beviljas för en begränsad period där syftet är att medverka till att den enskilde på sikt kan delta i aktiviteter på egen hand. Social samvaro kan i undantagsfall beviljas personer som är beviljade dagverksamhet eller är sammanboende. Det är då särskilt viktigt att tydliggöra målen med insatsen
- **Tillsyn.** Skall i första hand tillgodoses genom trygghetskamera, men kan också ske genom hembesök eller genom ett telefonsamtal. Innefattar inga övriga insatser. Tillsyn genom hembesök är endast en intitt för att se till att allt är som det ska eller att vederbörande har ätit.
- **Bäddning.** Att få hjälp att bädda sin säng
- **Renbäddning.** Att få hjälp att byta lakan. Som regel 2 ggr/månad.
- **Översyn.** En översyn av bostaden inklusive ex. diskning, vattna blommor, slänga sopor. Gäller ej transport till återvinningscentral.
- **Posthämtning.** Att få hjälp att hämta post från egen brevlåda.
- **Rengöring av hjälpmedel.** Enklare rengöring av rullator eller rullstol.

4.3 Serviceinsatser

Serviceinsatser ges till den som inte längre klarar att utföra hushållssysslor på egen hand. Insatsernas syfte är att underlätta för den enskilde att bo kvar i sitt ordinära boende genom att ge stöd i hushållssysslorna.

Bedömningen ska grunda sig i den enskildes skriftliga/muntliga ansökan där denne redogör för de hinder som föreligger avseende att utföra sysslan. Beviljat stöd är personligt och omfattar inte andra som bor i hushållet eller gäster. Hushållets totala situation avgör hur mycket hjälp en person kan få, eftersom sammanboende har ett gemensamt ansvar för de praktiska sysslorna i hemmet. Kravet att hjälpa till i hemmet gäller även hemmaboende barn utifrån ålder och mognad. Om båda makarna/sammanboende har gjort en ansökan om bistånd utreds behovet för var och en. Om bara den ene har behov av insatser kan ansökan avslås med hänvisning till att behovet kan tillgodoses genom skyldigheten att i en hushållsgemenskap hjälpas åt med gemensamma hushållssysslor

Städ

Den som av olika skäl inte längre klarar av hemmets skötsel, så som städ, kan få bistånd för detta. Generellt beviljas städ var tredje vecka, vilket innefattar två rum och kök, hall och toalett. Om bostaden är större städas inte hela bostaden vid varje tillfälle. Den

enskilde kommer då överens med utföraren vilka rum som ska städas. Den enskilde ansvarar för att det finns dammsugare och övrigt städmaterial.

Den som har särskilda skäl, exempelvis inkontinens, synskada, allergi eller annan funktionsnedsättning, kan beviljas städ med tätare intervall. Då ska detta tydligt framgå i utredningen. Relevanta intyg kan begäras in, som styrker det särskilda behovet. Insatsen städ består av flera delmoment, dessa ska bedömas var och ett utifrån den enskildes individuella behov. Insatsen städ omfattar;

- Dammsugning av golv och mattor.
- Våttorkning av golv.
- Rengöring av toalett, badkar, dusch och handfat.
- Dammtorkning av fria ytor.
- Mindre, friliggande mattor i kök, sovrum och hall kan tas ut.

Avfrostning av frys kan beviljas två gånger per år.

Större insatser såsom sanering, storstädning, flyttstädning eller städning av källare och/eller vind beviljas inte.

Tvätt

Den som av olika skäl inte längre klarar av att sköta sin tvätt kan få bistånd för detta. Som regel beviljas tvätt varannan vecka. Insatsen tvätt består av flera delmoment, dessa ska bedömas var och ett utifrån den enskildes individuella behov. Tvätt sker i det ordinära boendet och den enskilde står för utrustning och förbrukningsmaterial.

Insatsen tvätt omfattar;

- Boka tvättid.
- Sortera tvätt och lägga tvätt i tvättmaskinen.
- Torka tvätt samt vika ihop tvätten.
- Lägga in ren tvätt i lådor och hänga upp i garderob.
- Strykning av enstaka personliga plagg.

Särskilda behov kan medge tätare insatser. Då ska detta tydligt framgå i utredningen.

Mangling och tvätt av mattor och gardiner beviljas inte.

Inköp

Den som behöver stöd med inköp kan få bistånd för detta en gång i veckan/hushåll. Till inköp räknas livsmedel, dagligvaror samt apoteksvaror. Personalen är behjälpliga med inköp digitalt via Internet samt hjälper till att packa upp och sätta in varor i skåp, kyl och frys.

Insatsen inköp består av flera delmoment, dessa ska bedömas vart och ett utifrån den enskildes individuella behov:

- Planering av inköp och hjälp med att skriva inköpslista
- Inköp/beställning av mat och förbrukningsvaror på digital väg.
- Packa upp och sätta in varor i skåp, kyl & frys
- Torka ur kylskåp och slänga gammal mat.

Inköp sker i närmsta butik genom digital beställning med hemleverans eller hämtning av hemtjänst. Inköp i annan butik på grund av lägre priser utförs ej.

Bistånd i form av inköp av sällanköpsvaror beviljas max två gånger per år.

4.4 Egenvård

Den hälso- och sjukvård som den enskilde utför själv eller med hjälp av någon annan som inte är hälso- och sjukvårdspersonal, är egenvård och omfattas inte av hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Egenvård beviljas endast i det fall ett egenvårdsintyg inkommit. Se vidare regional samverkansrutin för tillämpning: [Egenvårdsrutin - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](#)

4.5 Matdistribution

Om den enskilde bedöms vara i behov av hjälp med middagsmat, kan handläggaren bevilja matdistribution av färdiglagad mat som tillreds inom kommunens kostnhet. Matleverans sker en gång per vecka. Den enskilde kan själv välja hur många portioner som önskas beställas, dock max 7 portioner per vecka. Matlagning i det ordinära boendet eller distribution av mat från restaurang beviljas inte.

4.6 Ledsagning

Ledsagning beviljas personer som på grund av fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning inte på egen hand kan ta sig till eller delta i en regelbunden

fritidsaktivitet. Insatsen syftar i första hand till att bryta isolering och att öka möjligheter för aktiviteter utanför hemmet.

Ledsagning beviljas endast då behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och alla alternativ, så som anhöriga, sjukresa/färdtjänst, frivilligorganisationer ska prövas innan insatsen beviljas.

4.7 Övriga insatser

Hjälp med husdjur kan beviljas i undantagsfall under en övergångsperiod under maximalt två veckor.

Yttre hemtjänst så som trädgårdsskötsel, gräsklippning, vedhuggning, snöskottning och fastighetsskötsel utförs inte. Den enskilde hänvisas till privata utförare.

5 Dagverksamhet

Verksamheten vänder sig till personer med fastställd kognitiv sjukdom (demensdiagnos) eller att en utredning påbörjas i samband med att personen börjar delta i dagverksamheten. Syftet med verksamheten är att möjliggöra att brukaren kan bo kvar så länge som möjligt i sin vana miljö, öka livskvaliteten för både brukaren och dess närstående samt att fungera som avlösning för anhöriga. Verksamheten bedrivs under vardagar. Dagverksamheten består av vardagliga aktiviteter som att baka, äta tillsammans, lösa korsord, spela spel och gå ut på promenad.

6 Anhörigstöd

För att anhöriga ska kunna få stöd är det viktigt att deras behov synliggörs vid biståndsbedömningen. Insatser i form av dagverksamhet, växelvård, ledsagning, avlösning eller korttidsvistelse utformas både utifrån omsorgstagarens och den anhöriges perspektiv vilket ökar möjligheterna för den anhörige att få avlastning. Stöd kan ges till den anhöriga för egen del eller i form av olika serviceinsatser riktade till anhöriga.

6.1 Växelvård

Växelvård beviljas personer som är i behov av stora stadigvarande tillsyns- och omvårdnadsinsatser samtidigt som anhörig är i behov av kontinuerlig avlastning för att få tid för längre vila och återhämtning. Insatsen syftar till att öka den enskildes möjlighet att bo kvar längre i ordinarie boende. Tiden på avlastningsplats får aldrig överstiga tiden i ordinarie boende och får därmed inte överstiga två veckor per månad.

6.2 Avlösning i hemmet

Den enskilde är i behov av kontinuerlig tillsyn och/eller omvårdnad som utförs av anhörig. Anhörig är i behov av avlösning för att kunna uträtta ärenden eller delta i aktiviteter utanför bostaden. Stödet omfattar upp till 12 timmar avlösning per månad, outnyttjade timmar kan inte sparas till nästkommande månad. Insatsen erbjuds på vardagar, ej helger eller helgdagar. Insatsen är biståndsbedömd, rätt till avlösning har den som vårdar en anhörig som inte kan lämnas ensam längre stunder än en timme åt gången.

6.3 Dagverksamhet

Dagverksamhet beviljas personer med kognitiv svikt som bor i ordinärt boende. Verksamheten bedrivs under vardagar. Syftet med dagverksamhet är att ge sysselsättning och social gemenskap samtidigt som anhöriga får avlastning i hemmet. Genom att erbjudas social gemenskap undviks isolering och den enskilde ges möjlighet att bo kvar längre i ordinärt boende. Dagverksamhet erbjuds på vardagar. Brukare som vistas på korttidsplats i väntan på särskilt boende har inte rätt till dagverksamhet. Så inte heller personer som bor på särskilt boende.

7. Korttidsvistelse

Korttidsvistelse beviljas under kortare period för att ge stöd och omsorg åt personer som är i behov av omvårdnad dygnet runt. Insatsen beviljas först när hemtjänstinsatser bedöms vara otillräckliga. Det kan t.ex. handla om palliativ vård då den enskilde av olika anledningar inte kan vara hemma, efter sjukhusvistelse då det inte finns möjlighet att återvända hem, vid extrem oro och förvirring eller om bostadsanpassning behöver göras i den enskildes hem och den enskilde av olika anledningar inte kan vara hemma med tillfälliga anpassningslösningar under tiden bostadsanpassningen utförs. Möjligheterna till kvarvarande eller återgång till ordinarie bostad ska vara uttömda. Målet ska dock om möjligt vara en återgång till ordinarie bostad. Behov av korttidsplats föreligger inte om den enskildes behov kan tillgodoses genom hjälpmedel och enklare anpassning av bostad, hemtjänst i ordinärt boende, anhörigstöd i form av dagverksamhet eller avlösning i hemmet eller rehabiliterande åtgärder i ordinärt boende. Dagverksamhet beviljas inte till personer som har beslut om korttidsboende

8. Vård och omsorgsboende

Vårdboende beviljas personer som på grund av fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning har omfattande behov av tillsyn och omvårdnad dygnet runt. Vårdboende beviljas först när hemtjänstinsatser bedöms vara otillräckliga, det vill säga när livsföring och trygghet inte längre kan tillförsäkras den enskilde i det ordinarie boendet. Vid bedömning ska trygghetsaspekten vägas in. Hänsyn ska också tas till hög ålder, men enbart hög ålder är inte tillräcklig grund för rätt till vårdboende.

Om den enskilde får bifallsbeslut till att flytta in i vårdboende finns möjlighet att lämna önskemål avseende val av boende. När den enskilde blir erbjuden en plats så har den enskilde en vecka på sig att tacka ja eller nej. Inflyttning ska ske snarast.

Om önskemålet inte stämmer överens med vårdboendet som erbjuds har den enskilde efter inflyttning till erbjudet vårdboende möjligheten att ställa sig i byteskö. Det är dock viktigt att informera den enskilde om att det kan dröja innan en lägenhet blir tillgänglig på det önskade boendet och att det praktiskt innebär att den enskilde måste flytta två gånger. Vistas den enskilde på korttidsboende i väntan på vårdboende har den enskilde inte möjlighet att tacka nej till erbjuden plats och samtidigt stanna kvar på korttid i avvaktan på nytt erbjudande. Den enskilde får i så fall återvända till det ordinarie boendet med tidigare beviljade insatser. Detta beror på att antal korttidsplatser är begränsade och inte är ämnade för långvarigt boende.

8:1 Medboende

I Socialtjänstlagens 4 kap. 1 c § framgår att den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5§ ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo.

Syftet med medboende i särskilt boende är att par ska kunna fortsätta bo tillsammans även om den ena parten behöver så omfattande stöd, vård och omsorg att behovet är att bo i ett vård- och omsorgsboende. Denna möjlighet ingår i en skälig levnadsnivå för äldre personer som varaktigt bor eller har bott tillsammans. Insatsen är frivillig och förutsätter att båda parter vill fortsätta bo tillsammans. Ansökan görs av den som har behov av särskilt boende och biståndshandläggare utreder och fattar beslut om medboende.

Medboende kallas den person som flyttar till sin make/sambo på ett vård- och omsorgsboende utan att själv ha bistånd gällande särskilt boende. Medboende har därmed inte beviljats några insatser, men kan ansöka om bistånd på samma sätt som alla som bor i ordinarie boende.